

en juist op die plaats welke men nu aanwijst voor zijne begraafplaats; aldus was het onmogelijk daar te begraven, en nog veel minder in de kerk, omdat zij reeds meer dan twee jaren verwoest was”.

Nochtans had de familie Seclyn-Hembyse ene “vrije sepulture” in de Augustijnenkerk. Hierop voortgaande, alsmede op het feit dat Hembyse naar De Jonghe beweert, katholiek gestorven is, veronderstelt Pater Keelhoff dat men aan het volk, dat in zijn blinde haat, het lichaam van Hembyse had willen onteren, wijs gemaakt had dat hij in de St.-Baafs of St.-Niklaaskerk begraven werd. Heimelijk zou men het lichaam overgebracht hebben naar het kerkhof naast de Augustijnenkerk — niet ver van het Gravensteen afgelegd — en na de beroerde tijden zou de familie hem in het graf der Seclyn-Hembyse’s hebben begraven.

Loutere veronderstelling natuurlijk, welke het geheim over het stoffelijk overschot van Gent’s grootste en meest verderfelijke tyran laat zweven.

Pierre Kluyskens

DE GRAANSTAPELHUIZEN IN GENT

De gebruikte meervoudsvorm in bovenstaande titel zal misschien sommigen van onze lezers verwonderen.

Het is wel opmerkelijk, maar wanneer er gesproken wordt over het Stapelrecht, denken veel Gentenaars uitsluitend aan HET stapelhuis : de Spijker op de Graslei.

Daarmee bewijzen ze dan dat ze zich een totaal verkeerd beeld vormen van het enorm belang van dit recht voor onze stad.

Wij denken er goed aan te doen hier even De Potter aan het woord te laten teneinde deze misvatting uit de wereld te helpen. Terloops maakt hij ook enkele bedenkingen over de Spijker, bedenkingen die misschien nog niet zo veel van hun actualiteit verloren hebben.

Wij veranderen vanzelfsprekend niets aan de spelling en aan de specifieke stijl van De Potter.

Wij hebben gezien dat de stad geen eigen stapelhuis bezat; het graan, aan de verplichting der wet onderworpen, werd gezolderd bij bijzonderen, op de Koornlei of daaromtrent, in een zeker getal daartoe ingerichte huizen. Men noemde die gewoonlijk : de “*herberghen ter Leije*”, en de eigenaars of pachters : de “*weerden ter Leije*” of de “*weerden van den stapele ter Leije*”. Deze waren, gelijk DIERICX te recht opmerkt, gewoonlijk bankiers, door wier bedienden, *klerken* geheeten (een soort van factors of makelaars) de graanhandel werd uitgeoefend. Aanzienlijke familiën schaamden zich niet *weerd* of *klerk* te zijn : in het midden der

XVe eeuw treffen wij onder de eersten eenen Sersanders, onder de makelaars eenen Borluut aan. Bewijs te meer, dat de adel van Gent zich evenmin vernederd achtte door handel te drijven als door eene nering te beoefenen.

De makelaarspost moet er een goede geweest zijn, want hij, die hem vervulde, had den zesden penning van al de koopsommen; hij handelde rechtstreeks met de graanhandelaars, die in de oude schriften den naam dragen van *beerielegghers*. Een aardig woord, is 't niet, waar er quaestie is van graan? — Aardig in de oogen voor ons, die maar half de taal meer kennen van onze voorouders en te zeer verwaarloozen hunne schriften te raadplegen, hunne gebruiken op te sporen. 't Woord *beerielegghers*, hoewel een Germanisme misschien, is nochtans gansch gepast voor mannen, die koorn verhandelen; beer beteekent: graan, zaad. Vandaar dan ook *beerie*, in den zin van graanmagazijn, gelijk er te Gent een aantal huizen met dien naam bekend waren. Wij ontmoetten er reeds een op onze wandeling; misschien twee, want *de Berrie*, het huis op de Oude Vischmarkt, kan wel een *Beerie* zijn geweest. Vandaar ook: *beerielegghers mate*, in sommige oude oorkonden te lezen, wat wil zeggen de maat, waar de graankooplieden zich van bedienden, en wat hetzelfde bediedt als *bodemmate* (van *bodem*, de planken, waar 't graan ten zolder op lag). — Er was nog een ander woord om de koornzolders aan te duiden, namelijk *graenders*, ook in de middeleeuwsche oorkonden meermaals gebruikt. 't Woord *beerie* was te Gent algemeen gekend. In een verordening der pijnders, gedagteekend 1545, spreekt men van 't opdragen der granen en groenten "op zolder, te waghene, te scepe, ter *beerije* ofte ten aerde."

MARK VAN VAERNEWIJCK die omtrent alles, wat den graanspijker betreft, goed moet ingelicht geweest zijn, zegt in zijne *Historie van Belgis* dat er in de stapelhuizen ter Leie wel 4.000 mud koorn kon geborgen worden, elke graansoort afzonderlijk gesteld; immers de zolders waren te dien einde verdeeld. Ten tijde van onze kroniekschrijver nochtans hadden de kooplieden zelden de meeste graanders gekocht, zoodat daar vrij en onvrij goed samen werd geleid. Dit had tot gevolg dat de zolders omtrent de Lei lichtelijk konden vol geraken en er dan op andere punten der stad naar stapelhuizen diende gezocht te worden.

Zulke zullen er denkelijk niet veel zijn geweest? — Zóo meent men misschien, maar vele meeningen omtrent ons verleden zijn valsch. Zou men denken, dat Gent's handel niet aanzienlijk was omdat wij geene oude stapelhuizen bezitten, hoog en uitgestrekt als dat bij ons handelsdok? Welnu, ziehier eene officiële opgave der middeleeuwsche *beeriën* of graanders, nog aanwezig in 't midden der XVIe eeuw.

20 op de Koornlei, 10 in den Hooiaard, 6 in de Korte-Munt, 2 in de Donkersteeg, 18 in den omtrek der St-Nicolaaskerk, 31 op de Koorn-

markt, al de huizen in de Merseniërssteeg (Sterrestraat), 4 aan St-Michiëlskerkhof, 23 op de St-Michiëlslei, 11 op de Predikheerenlei, 5 in de Veldstraat, 3 buiten de Ketelpoort, 1 op Akkergem, 8 in Onderbergen, 6 buiten de Posterne, 3 op de Hoogstraat, 12 in de Drapstraat, omtrent de Hoofdbrug en de Veerleplaats, 7 op de Vrijdagmarkt, 7 in de Oudburg, 2 aan de Liefbrug, 1 aan de Schaapbrug, 2 op de Tichelrij, 7 op 't Meerhem, 5 op den Korten-Steendam, 1 in de Waterwijk, 5 in de Lange Munt, 3 op de Hoogpoort, 2 aan den Rooden-Toren, 3 in en omtrent de Veerstraat, 6 aan de Nieuwbrug, 1 op den Polder, 2 aan den Wijdenaard. Wij tellen er ongeveer 224, een cijfer dat beter dan alle redeneeringen ons overtuigen moet van de gewichtigheid des Gentschen handels, en zulks nog maar voor éénen tak — dien van granen en zaden !

Vraagt men nu : “waar stonden al die *beeriën* ? er is daar geen spoor van overgebleven ?” — Dan antwoorden wij : Ja wel; 't graan werd gelegd in gewone huizen, 't zij op den vloer, 't zij boven op zolders en kamers. — Laat ons dat weeral niet vreemd voorkomen, de middeleeuwsche gebouwen zijn niet aan de onze te vergelijken. Hoevele richt men er thans op, welker zoldering schier buigt onder 't gewicht van enkele menschen, waar geene enigszins zware kas kan staan zonder de dunne withouten rebbekens en plankjes te doen krommen ! De graanders van vroeger daarentegen waren getimmerd met balken en planken van eikenhout zonder spek, waar eene sterke vracht op rusten kon zonder gevaar van instorting. Dààr heeft men de uitlegging van menig bijzonder stevig en kloek getimmerde, hetwelk men somtijds in oude, zelfs onaanzienlijke huizen onzer stad bewondert en dat velen onzer, onbekend met de behoeften en gebruiken der vorige tijden, doet meenen : “onze voorouders hadden 't eikenhout wèl goedkoop, zij maakten “kerkwerk” aan gebouwen, die dat missen konden.”

Wil men nu weten waartoe de oude Graanspijker op de Lei, sedert de middeleeuwen en tot in de voorgaande eeuw bevrucht met de beste vrucht des arbeids onzer wakkere boeren, heden dient, dan weten wij waarlijk niet wat te antwoorden. 't Schijnt, dat het zoo wat tot alles en tot nog meer dient... Maar in welken deerniswaardigen toestand vinden wij het gebouw ! De zoo eigenaardige gekoppelde vensters zijn gestopt met uiteenvallende planken; verscheidene van de lichte kolommetjes in 't midden zijn gebroken; 't onkruid wast op de muurhoeken; de ijzeren lenen — misschien nog dezelfde, die den tijd beleefden van de vrijmaking onzer gemeente, of van den Gulden-Sporenslag — worden onder en boven verknaagd door den roest; het water zijpelt in lange zwartachtige lijnen langs den gevel; in 't onderdeel des gebouws, tot woningen ingericht, houdt men mogelijk ook honden, katten en konijnen. In 't kort (merkt SIRET aan in zijn *Manuel du touriste et du curieux à Gand*) 't gezicht van 't arme oude gebouw wekt medelijden op. “Gij zult zien dat,

op zekeren dag, men dit eerwaardige huis, 't oudste van Gent, zal ineen-gezakt vinden liggen. 't Ware zoo eenvoudig, vanwege de stadsoverheid, dit gebouw zonder kosten voor den eigenaar te herstellen : dit zou de gemeente maar een geringe opoffering vragen en men zou er haar zoo dankbaar voor zijn !" SIRET heeft gelijk : maar... sedert zijne klacht zijn reeds een en twintig jaren verlopen en er is voor 't Stapelhuis (niet alleen 't oudste burgerlijk gebouw der stad, maar van gansch het land) nog geen steentje verlegd ! — Men beweert dat Lodewijk XIV, de zoo genadige en "christelijke" koning van Frankrijk, een tafereel van TENIERS ziende, vol afkeer uitriep : "*Qu'on m'ôte ces magots !*" Ach, handelen wij niet gelijk die gekroonde bloedhond ten opzichte van vele oude monumenten ? Laten wij die niet tot puin vervallen opdat ze gauw uit onze oogen zouden zijn, die stomme en te gelijk zoo klaar sprekende getuigen van de bouwkundige kennis, van de kunstliefde, de macht en de weelde onzer middeleeuwsche vadersen ?

Getuigen van den bloei der stad, en van haar glorie,
Zoo glansrijk schitterend op elk blad van haar historie —
Wie wijdt ze nog een blik vol eerbied en ontzag ?

OVER HET VERDWENEN "DE VREESEBELUIK" OF "CITÉ OUVRIÈRE"

De Heer E. Braeckman vroeg ons iets te publiceren — liefst met foto's — over dit verdwenen beluik.

Graag delen wij hier bondig enkele bijzonderheden mede : Dit beluik was gelegen tussen de Rozierstraat (ook nog Rogierstraat — sedert 1942: Rozier) en de Blandinusstraat (sedert 1942 : Blandijnberg).

In 1848 gaf het stadsbestuur aan aannemer Lieven De Vreese de toelating een beluik te bouwen. De plannen voor deze "cité ouvrière" werden ontworpen door architect Leclerc-Restiaux.

De voorgevel (kant Blandijnberg) — foto 1 — werd in 1851 opgetrokken. Enkele jaren na de bouw, schreef J. J. Steyaert in zijn "Volledige beschrijving van Gent — 1857" het volgende :

"Sedert lang had men vele plannen gemaakt om gemakkelyke, gezonde en goedkoope woningen aen werklieden te bezorgen ; dit heeft men hier verwezentlykt : eenige oude gebouwen langs het St Pietersplein werden weggebroken, en op dien grond en op den aenpalenden hof, verscheidene ryen huizen gebouwd, welke omtrent honderd zeer geschikte woningen uitmaken, en ten volle aen het menschlievend doel beant-